

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

สรุป

บุคลากรเป็นองค์ประกอบที่สำคัญที่สุดในการบริหารงานขององค์กรต่าง ๆ เพราะบุคลากรมีส่วนสำคัญในการสร้างความสำเร็จหรือความล้มเหลวให้แก่การบริหารงานทุกองค์การ กล่าวคือบุคลากรเป็นผู้ปฏิบัติงานและผู้ใช้ทรัพยากรอื่น ๆ ถ้าเรา ได้บุคลากรที่ดี มีความรู้ ความสามารถ มีความตั้งใจ มีความรับผิดชอบ และมีขวัญกำลังใจ งานก็จะประสบผลสำเร็จและ ในทางตรงกันข้าม ถ้าได้บุคลากรที่ขาดความรู้ความสามารถ ขาดความรับผิดชอบ ขาดขวัญขาด กำลังใจและไม่ตั้งใจทำงานก็จะเป็นสาเหตุให้งานล่าช้า หรือไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควรทำให้ สูญเสียเวลาและทรัพยากรโดยไร้เหตุ และในที่สุดก็จะเกิดความเสียหายมาสู่หน่วยงานได้ดังนั้น สิ่ง ที่ผู้บริหารงานบุคคลจะต้องเอาใจใส่อยู่เสมอก็คือต้องศึกษาถึงปัจจัยในอันที่จะยังให้เกิดท่าทีและ ขวัญในการทำงาน จะต้องเปรียบเทียบสถานการณ์ของขวัญในขณะนี้ให้ถูกต้องเพื่อจะใช้วิธี บำรุงขวัญให้เหมาะสม การบริหารงานที่ดีผู้ที่มีหน้าที่รับผิดชอบจะต้องตรวจสอบสถานะของขวัญ อยู่อย่างสม่ำเสมอเพื่อรักษากำลังใจในของผู้ปฏิบัติงานให้อยู่ในระดับสูงตามความต้องการด้วย

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษาขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2
2. เพื่อเปรียบเทียบขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษา เชียงใหม่ เขต 2 ที่มีเพศแตกต่างกัน
3. เพื่อศึกษาความคิดเห็นของครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่เขต 2 เกี่ยวกับ แนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานให้กับครูผู้สอน

กลุ่มตัวอย่างในการวิจัยครั้งนี้คือครูผู้สอนของโรงเรียนที่เปิดสอนไม่เกินช่วงชั้นที่ 3 ใน เขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 จำนวน 212 คน ซึ่งได้มาโดยการสุ่มแบบหลายขั้นตอน (Multi – Stage Random Sampling)

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้คือ แบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้นเอง วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติดังนี้คือ การหาค่าความถี่ (Frequency) และการหาค่าร้อยละ

(Percentage) การหาค่าเฉลี่ย (Arithmetic Mean) การหาค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) และการทดสอบค่าที (t – test)

ผลการวิจัยปรากฏดังนี้

1. ผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่เป็นผู้หญิง มีอายุ 41 – 50 ปี มีประสบการณ์ในการรับราชการ 16 ปี และมากกว่า มีระดับทางการศึกษาสูงสุดปริญญาตรี มีสถานภาพสมรสแล้วอยู่ด้วยกัน และมีเงินเดือน 20,001 บาท หรือมากกว่า
2. ครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานดังนี้

2.1 ครูผู้ชาย

ครูผู้ชายในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากดังนี้คือ มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โรงเรียนมีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม คนในชุมชนให้เกียรติในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ครูมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนมอบอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนปกครองโดยยึดความเสมอภาคเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นกันเอง ผู้บริหารโรงเรียนฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับครู เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ความสามารถ เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี ให้ความช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีโอกาสพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือด้วยความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน งานที่ครูปฏิบัติ ท้ายต่อความรู้ความสามารถ งานที่ครูปฏิบัติมีความน่าสนใจชวนปฏิบัติไม่น่าเบื่อ ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ครูได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ครูมีอิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ครูมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูมีความพึงพอใจต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับ ครูได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างเหมาะสมและยุติธรรม ครูมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ และครูมีความพึงพอใจในอาชีพ

2.2 ครูผู้หญิง

ครูผู้หญิงในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมาก ดังนี้คือ มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โรงเรียนมีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม คนในชุมชนให้เกียรติในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ครูมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนมอบอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนปกครองโดยยึดความเสมอภาคเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นกันเอง ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับครู เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ความสามารถ เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีโอกาสพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือด้วยความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาได้ ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน งานที่ครูปฏิบัติทำทาสต่อความรู้ความสามารถ งานที่ครูปฏิบัติมีความน่าสนใจ งานปฏิบัติไม่น่าเบื่อ ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ครูได้ปฏิบัติงานตามงานที่หน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ครูมีอิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ครูมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูมีความพึงพอใจต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับเงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และครูมีความพึงพอใจในอาชีพ

2.3 ครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2

ครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมาก ดังนี้ มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โรงเรียนมีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม คนในชุมชนให้เกียรติในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ครูมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนมอบอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนปกครองโดยยึดความเสมอภาคเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นกันเอง ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนมี

ความสัมพันธ์อันดีกับครู เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ความสามารถ เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีโอกาสพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือด้วยความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาได้ ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน งานที่ครูปฏิบัติทำทนายต่อครู ความสำเร็จ งานที่ครูปฏิบัติมีความน่าสนใจชวนปฏิบัติไม่น่าเบื่อ ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ครูได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ครูมีอิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ครูมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูมีความพึงพอใจต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับ เงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และครูมีความพึงพอใจในอาชีพ

3. ครูผู้ชายและครูผู้หญิงในเขตพื้นที่การศึกษาเชิงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ดังนี้คือ โรงเรียนมีเครื่องมือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ครูมีความสะดวกในการเดินทางมาปฏิบัติงาน โดยครูผู้ชายมีขวัญและกำลังใจสูงกว่าครูผู้หญิง และครูได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ โดยครูผู้หญิงมีขวัญและกำลังใจสูงกว่าครูผู้ชาย

4. ครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชิงใหม่ เขต 2 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจ ดังนี้คือ ควรจัดบรรยากาศสภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้น่าอยู่สวยงาม ผู้บังคับบัญชาควรให้ความเป็นกันเอง มอบหมายงานตามความถนัด ควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้ความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทุกฝ่าย ควรได้ทำงานตามความถนัด มีการให้กำลังใจในการทำงาน และการจัดสวัสดิการ ค่าตอบแทนควรรวดเร็วทันตามเวลา

อภิปรายผล

จากผลการวิจัยครั้งนี้อภิปรายผลได้ดังนี้

1. จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้ชายในเขตพื้นที่การศึกษาเชิงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากดังนี้คือ ความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โรงเรียนมีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม คนในชุมชนให้เกียรติในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ครูมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ผู้บริหาร

โรงเรียนมอบอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนปกครองโดยยึดความเสมอภาคเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นกันเอง ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับครู เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ความสามารถ เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีโอกาสพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือด้วยความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน งานที่ครูปฏิบัติทำทาบต่อความรู้ความสามารถ งานที่ครูปฏิบัติมีความน่าสนใจชวนปฏิบัติ ไม่น่าเบื่อ ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ครูปฏิบัติตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ครูมีอิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ครูมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูมีความพึงพอใจต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับ ครูได้รับการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนอย่างเหมาะสมและยุติธรรม ครูมีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติอยู่ และครูมีความพึงพอใจในอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้ชายในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในสภาพแวดล้อมที่มีความสะดวก ปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับการยอมรับจากชุมชนเป็นอย่างดี ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีเพื่อนร่วมงานที่ดี ได้ปฏิบัติงานตามที่ตนมีความถนัดและมีผลประโยชน์ตอบแทนที่ได้รับ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ มนูญ เอี่ยมวิสัย (2518) ที่พบว่าปัจจัยที่มีอิทธิพลที่ทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับสูงได้แก่ ความรู้สึภาคภูมิใจและเห็นความสำคัญของงาน การรับผิดชอบว่าเป็นส่วนหนึ่งของงาน ความสัมพันธ์ระหว่างผู้บังคับบัญชากับผู้ใต้บังคับบัญชา และการยอมรับนับถือ ส่วนปัจจัยที่ทำให้ขวัญในการปฏิบัติงานอยู่ในระดับต่ำได้แก่ สวัสดิการในหน่วยงาน ความเพียงพอของรายได้ และสภาพการทำงาน และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงศรี ชมพวงศ์ (2527) ที่พบว่าขวัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญในด้านการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ด้านความรู้สึกระสับผลสำเร็จ และด้านสภาพการปฏิบัติงานที่น่าพึงพอใจ อยู่ในระดับสูง ส่วนด้านความเพียงพอของรายได้อยู่ในอันดับสุดท้าย และพบว่าครูประถมศึกษาที่มีเพศ ลักษณะหน้าที่ต่างกัน มีระดับขวัญแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

2. จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้หญิงในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากดังนี้คือ มีความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โรงเรียนมีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม คนในชุมชนให้เกิดคติในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ครูมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนมอบอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนปกครองโดยยึดความเสมอภาคเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นกันเอง ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นด้วยเกล้าเต็มใจ ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถเหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับครู เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้อาจจะสามารถ เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ได้รับความร่วมมือในทางปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีโอกาสพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือด้วยความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน งานที่ครูปฏิบัติทำท้อต่อความรู้ความสามารถ งานที่ครูปฏิบัติมีความน่าสนใจชวนปฏิบัติไม่น่าเบื่อ ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อการปฏิบัติงาน ครูได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ครูมีอิสระในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ครูมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูมีความพึงพอใจต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับ เงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และครูมีความพึงพอใจในอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะครูผู้หญิงในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ส่วนใหญ่ปฏิบัติหน้าที่ในสภาพแวดล้อมที่มีความสะอาดปลอดภัยต่อชีวิตและทรัพย์สิน ได้รับการยอมรับจากชุมชนเป็นอย่างดี ผู้บังคับบัญชาปฏิบัติหน้าที่ได้อย่างเหมาะสม มีเพื่อนร่วมงานที่ดี ได้ปฏิบัติงานตามที่ตนมีความถนัดและมีผลประโยชน์ตอบแทนที่พอรับได้ ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ ปรีชา พันธุ์จำเริญ (2540) ที่พบว่าโดยภาพรวมขวัญและกำลังใจของบุคลากรทางการศึกษาในโรงเรียนกันดาร สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาอำเภอแม่ฟ้าหลวงจังหวัดเชียงราย อยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อวิเคราะห์ตามองค์ประกอบของขวัญและกำลังใจพบว่า มีขวัญและกำลังใจในระดับสูง คือด้านความรับผิดชอบและด้านความสำเร็จในการทำงาน ส่วนด้านที่มีขวัญและกำลังใจอยู่ในระดับต่ำ คือด้านความเพียงพอของรายได้จากการปฏิบัติงาน ด้านสภาพแวดล้อมในการทำงาน และด้านความก้าวหน้าในหน้าที่การงานที่ปฏิบัติ และสอดคล้องกับผลการวิจัยของ อำนาจ กิตติธรรม (2533) ที่พบว่าโดย

ภาพรวมแล้วปรากฏว่า ขวัญในการปฏิบัติงานของครูช่วยราชการในโรงเรียนสังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดลำพูน อยู่ในระดับค่อนข้างสูงตามเกณฑ์ที่ได้กำหนดไว้ จะมีเพียงองค์ประกอบเดียวเท่านั้นที่ระดับขวัญอยู่ในเกณฑ์ปานกลาง คือ เรื่องของโอกาสความก้าวหน้า

3. จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานมากดังนี้ ความรู้สึกปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน โรงเรียนมีบรรยากาศและลักษณะแวดล้อมทางกายภาพที่เหมาะสม คนในชุมชนให้เกียรติในตำแหน่งหน้าที่การงานของครู ครูมีความภูมิใจที่ได้ปฏิบัติงานในสภาพแวดล้อมของหน่วยงานที่สังกัดในปัจจุบัน ผู้บริหารโรงเรียนมอบอำนาจในการปฏิบัติงานอย่างชัดเจน ผู้บริหารโรงเรียนปกครองโดยยึดความเสมอภาคเป็นหลัก ผู้บริหารโรงเรียนมีความเป็นกันเอง ผู้บริหารโรงเรียนรับฟังความคิดเห็นด้วยความเต็มใจ ผู้บริหารโรงเรียนให้คำแนะนำช่วยเหลือครูในการปฏิบัติงาน ผู้บริหารโรงเรียนประพฤติปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี ผู้บริหารโรงเรียนเป็นผู้มีความรู้ความสามารถ เหมาะสมกับตำแหน่ง ผู้บริหารโรงเรียนมีความสัมพันธ์อันดีกับครู เพื่อนร่วมงานยอมรับความรู้ความสามารถ เพื่อนร่วมงานมีการช่วยเหลือซึ่งกันและกันในการทำงาน ได้รับความร่วมมือในการปฏิบัติงานจากเพื่อนร่วมงานเป็นอย่างดี ให้ความร่วมมือช่วยเหลือเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงานเป็นอย่างดี มีการยอมรับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกันระหว่างเพื่อนร่วมงานในการปฏิบัติงาน มีโอกาสพบปะพูดคุยและปรึกษาหารือด้วยความเป็นกันเองกับเพื่อนร่วมงาน เพื่อนร่วมงานเป็นผู้มีความรู้ความสามารถที่จะเป็นที่ปรึกษาได้ทั้งเรื่องงานและเรื่องส่วนตัว มีความสัมพันธ์อันดีกับเพื่อนร่วมงาน งานที่ครูปฏิบัติทำหาคือความรู้ความสามารถ งานที่ครูปฏิบัติมีความน่าสนใจชวนปฏิบัติ ไม่น่าเบื่อ ครูมีความตั้งใจและเอาใจใส่ต่อกรรปฏิบัติงาน ครูได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถ ครูมีจิตใจในการปฏิบัติงานและการตัดสินใจ ครูมีความพึงพอใจที่ปฏิบัติงานได้สำเร็จตามเป้าหมาย ครูมีความภาคภูมิใจในผลงานที่ได้ปฏิบัติไปแล้ว ครูได้ใช้ความสามารถเพื่อแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นในการปฏิบัติงาน ครูมีความพึงพอใจต่ออัตราเงินเดือนที่ได้รับ เงินเดือนที่ได้รับมีความเหมาะสมกับงานที่ปฏิบัติ และครูมีความพึงพอใจในอาชีพ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพพื้นที่ตั้งของโรงเรียนโดยรวมตั้งอยู่ในทำเลที่เหมาะสม สังคมในชุมชนเป็นสังคมที่สงบ มีความเคารพนับถือในตำแหน่งฐานะของครูอย่างเหนียวแน่นสืบต่อกันมา ทำให้ครูพึงพอใจในที่ทำงานที่ปฏิบัติหน้าที่อยู่โดยรวม ผู้บังคับบัญชาส่วนใหญ่สร้างประทับใจให้แก่ครูในทุก ๆ ด้าน เพื่อนร่วมงานให้การยอมรับซึ่งกันและกัน ครูมีความภูมิใจที่ได้ประกอบอาชีพครูถึงแม้งานครูจะหนักก็ตาม ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยของ สงศรี ชมพวงส์ (2527) ที่พบว่าขวัญของครูโรงเรียนประถมศึกษาโดยส่วนรวมอยู่ในระดับปานกลาง ปัจจัยที่ส่งผลต่อขวัญในด้านการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน ด้านความรู้สึกประสบความสำเร็จ และด้านสภาพการปฏิบัติงานที่น่าพึงพอใจ อยู่ใน

ระดับสูง ส่วนด้านความเพียงพอของรายได้อยู่ในอันดับสุดท้าย และพบว่าครูประถมศึกษาที่มีเพศลักษณะหน้าที่ต่างกัน มีระดับขวัญแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แต่ครูประถมศึกษาที่สังกัด อยุธยาธิการ และสถานภาพการสมรสแตกต่างกัน มีระดับขวัญไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

4. จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีขวัญและกำลังใจในการทำงานแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ $\alpha = .05$ ดังนี้คือ โรงเรียนมีเครื่องมือหรือสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติงานอย่างเพียงพอ ครูมีความสะดวกในการเดินทางมาปฏิบัติงานโดยครูผู้ชายมีขวัญและกำลังใจสูงกว่าครูผู้หญิง และครูได้ปฏิบัติงานตามอำนาจหน้าที่อย่างเต็มความรู้ความสามารถโดยครูผู้หญิงมีขวัญและกำลังใจสูงกว่าครูผู้ชาย ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะครูผู้ชายมีความพึงพอใจในสิ่งที่คนปฏิบัติอยู่มานานจนเกิดความเป็นปกติ และธรรมชาติของครูผู้ชายมีความเข้มแข็งกว่าครูผู้หญิงทำให้ไม่ถือเป็นอุปสรรคมากนักในการเดินทางต่างจากครูผู้หญิงซึ่งเห็นว่าการเดินทางเป็นอุปสรรคต่อการดำรงชีวิตประจำวันเพราะครูผู้หญิงมีภาระหน้าที่ต้องรับผิดชอบงานบ้านเป็นส่วนใหญ่

5. จากผลการวิจัยพบว่าครูผู้สอนในเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 มีข้อเสนอแนะเกี่ยวกับแนวทางในการสร้างขวัญและกำลังใจดังนี้ ครูผู้สอนร้อยละ 23.11 เสนอแนะว่าควรจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อมในที่ทำงานให้น่าอยู่สวยงาม ร้อยละ 16.98 เสนอแนะว่าผู้บังคับบัญชาควรให้ความสนใจเป็นกันเอง มอบหมายงานตามความถนัด ร้อยละ 16.98 เสนอแนะว่าควรส่งเสริมการทำงานเป็นทีม ให้มีความสัมพันธ์ที่ดีต่อกันทุกฝ่าย ร้อยละ 13.68 เสนอแนะว่าควรได้ทำงานด้วยความถนัด มีการให้กำลังใจในการทำงาน ร้อยละ 11.79 เสนอแนะว่าจัดสวัสดิการ ค่าตอบแทนควรรวดเร็วทันตามเวลา ทั้งนี้ อาจเป็นเพราะโรงเรียนโดยรวมของเขตพื้นที่การศึกษาเชียงใหม่ เขต 2 ไม่มีความพร้อมทางด้านงบประมาณที่จะสนับสนุน พัฒนาด้านการจัดบรรยากาศการเรียนการสอนให้ร่มรื่นสวยงาม หรืออาจเป็นเพราะข้อจำกัดของทำเลที่ตั้งของโรงเรียนไม่เหมาะสมที่จะปรับแต่งให้สวยงามตลอดปีก็เป็นได้

ข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนเป็น 2 ประเภทใหญ่ ๆ คือ

1. ข้อเสนอแนะทั่วไป

1.1 สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ควรกำหนดนโยบายเพื่อเป็นจาส่งขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนดังนี้

1.1.1 จัดสรรงบประมาณให้สถานศึกษาอย่างพอเพียงกับการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน โดยอยู่บนฐานของความขาดแคลน สถานศึกษาที่มีความขาดแคลนมากควรจัดสรรงบประมาณให้มาก ๆ เพราะความขาดแคลนมาจากขาดความพร้อม ไม่มีปัจจัยที่จะมาสนับสนุน งบประมาณจึงเป็นสิ่งจำเป็นอย่างมากลำดับแรก

1.1.2 นโยบายในการจัดตั้งโรงเรียนควรมีข้อกำหนดในเรื่องทำเลที่ตั้งให้เหมาะสม สะดวกกับการที่จะพัฒนาในทุก ๆ ด้าน

1.1.3 เร่งจัดทำระเบียบแนวปฏิบัติในเรื่องค่าตอบแทนต่าง ๆ ตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติให้เป็นจริงโดยเร็ว เช่นค่าสอนล่วงหน้า ค่าสอนเกินกว่า 15 ชั่วโมงต่อสัปดาห์ เป็นต้น

1.1.4 สวัสดิการต่าง ๆ ที่ครูจะได้รับตามกฎหมาย ควรริบดำเนินการให้ได้รับอย่างทั่วถึงและทันตามกำหนด

1.1.5 ควรพิจารณาปรับบัญชีเงินเดือนให้เหมาะสมกับค่าครองชีพในปัจจุบัน

1.2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา ควรกำหนดนโยบายเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนดังนี้

1.2.1 ควรจัดสรรงบประมาณสำหรับใช้พิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนครูอย่างพอเพียงและทั่วถึง

1.2.2 จัดสวัสดิการที่ครูควรได้รับให้เพียงพอและเหมาะสมกับงานที่ครูรับผิดชอบอยู่

1.2.3 สวัสดิการที่ครูควรได้รับ ต้องทั่วถึง ยุติธรรมและรวดเร็วทันเวลา

1.2.4 ควรให้ครูได้มีโอกาสก้าวหน้าในหน้าที่ราชการ ทั้งการปรับเลื่อนวิทยฐานะ และการปรับเปลี่ยนสายงาน

1.2.5 ในการพิจารณาหลักเกณฑ์การย้ายครู ควรคำนึงถึงภูมิถิ่นกำเนิดของผู้ย้ายเป็นหลัก ควรให้อาสาครูได้ย้ายไปปฏิบัติหน้าที่ในสถานศึกษาที่ใกล้บ้าน สามารถเดินทางไปกลับได้โดยสะดวก

1.2.6 ควรผลักดันให้ข้อมูลที่เป็นจริงที่เชื่อถือครูในพื้นที่ห่างไกล ตลอดจนหลักเกณฑ์ในการพิจารณาสำนักงานในเขตพื้นที่พิเศษให้เหมาะสมกับสภาพความเป็นอยู่ที่แท้จริง เพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจให้แก่ครู โดยควรแบ่งพื้นที่พิเศษเป็นระดับใกล้ ระดับปานกลาง ระดับไกล และระดับไกลมาก และค่าตอบแทนควรแตกต่างกันตามระดับของความเป็นพื้นที่พิเศษตามลำดับดังกล่าวด้วย

1.3 ผู้บริหารโรงเรียน ควรกำหนดนโยบายเพื่อเป็นการสร้างขวัญและกำลังใจของครูผู้สอนดังนี้

1.3.1 จัดกิจกรรมร่วมกับชุมชน เพื่อประสานสัมพันธ์กับชุมชนสร้างแนวร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาคือต่อไป

1.3.2 จัดทำแผนพัฒนาและปรับปรุงแก้ไขสภาพแวดล้อมให้มีสภาพเอื้อต่อการจัดการเรียนการสอนอยู่เสมอ

1.3.3 จัดหาเครื่องมือ เครื่องใช้ และสิ่งอำนวยความสะดวกต่าง ๆ ในการปฏิบัติหน้าที่ให้แก่ครูตามความจำเป็นและเหมาะสม

1.3.4 ควรให้ครูผู้สอนได้มีส่วนร่วมในการพิจารณาเลื่อนขั้นเงินเดือนครู

1.3.5 จัดสวัสดิการภายในโรงเรียนเพื่อเป็นขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานของครูผู้สอน

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

จากผลการวิจัยครั้งนี้มีข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยดังนี้

2.1 ควรศึกษาวิธีการบริหารที่ทำให้ครูมีขวัญและกำลังใจดี

2.2 ควรศึกษาสวัสดิการที่ครูผู้สอนต้องการ